

Jordbrugsfonden på Samsø fremmer generationsskiftet

Jordbrugsfonden på Samsø arbejder for at give unge økologer en chance for at skabe deres eget økologiske landbrug

SAMFUNDSNYTTE

TEKST OG FOTO: IRENE BRANDT

- Etableringen af jordbrugsfonden har vakt opsigt, og vi har fortalt historien om fonden rigtig mange gange, siger Bent Degn, formand for fonden og én af fondens initiativagere. Ved hans side sidder fondens næstformand, Thorkild Ljørring Pedersen. Han nikker samtykkende.

Men tiden, der er gået med at blive interviewet, er ikke spildt, for omtalen i medierne har båret frugt og skaffet fonden langt flere investorer, end de havde turdet håbe på.

- Vi kunne sidste år etablere aktieselskabet Samsø Økojord, som i alt 25 aktionærer hver har indskudt mindst 100.000 kr. i. Dermed var vi også i stand til at købe fondens første ejendom på Samsø, fortæller Bent Degn.

Samfundsnytte

At opkøbe landbrugsjord og forpagte den ud til (unge) økologiske landmænd er ifølge projektet 'Det

Samfundsnyttige Landbrug, DSL' en samfundsnyttig aktivitet. Projektet drives af Økologisk Landsforening og er finansieret af Villum Fonden.

- Vi ser det som en mulighed for at hjælpe unge landmænd ind i erhvervet. De har det svært i dag, fordi ejendommene efterhånden er blevet meget store og meget dyre, siger Lone Andreasen, der er projektleder i DSL. Projektet samarbejder med en række 'cases', som alle på den ene eller anden måde arbejder med økologisk landbrug suppleret med én eller flere samfundsnyttige tiltag.

- Vi kan bistå økologiske landmænd rundt om i landet med at udvikle nye måder at organisere og drive landbrug på, herunder hjælp til at lave en handlingsplan og finansiere nogle af startomkostningerne, fortæller Lone Andreasen.

Konkret har DSL bidraget med at crowdfunde midler direkte til jordbrugsfonden Samsø Økologisk. DSL har også udviklet en model til samarbejde mellem borgere, der vil investere i økologisk landbrug på Samsø og jordbrugsfonden Samsø Økologisk. Endelig har DSL understøttet Samsø Økologisk i dens virke - for eksempel vedrørende det første køb, forpagtere, forpagtningsaftale etc.

Folkelig indflydelse

Kun 300 ha af Samsøs 8000 ha landbrugsjord dyrkes økologisk. Dermed ligger andelen af økologisk jord på Samsø under landsgennemsnit-

Økologisk Samsø

Økologisk Samsø arbejder for at udbrede økologien på Samsø gennem viden og oplysning. Samtidig arbejder foreningen for at styrke samarbejdet mellem landmand og forbruger samt for at tiltrække nye producenter og forbrugere.

Derudover er det foreningens målsætning, at den økologiske produktion på øen skal øges. Det skal blandt andet ske ved hjælp af nye - gerne lokale - afsætningsmuligheder for producenterne. Endelig arbejder Økologisk Samsø for økologi i bred forstand forstået som sund mad, renere drikkevand, mere natur, fællesskaber og dyrevelfærd.

tet. Det er der borgere på øen, der ønsker at ændre. Samtidig var der et økologisk frilandsgartneri til salg igennem flere år, som der tilsyneladende ikke var købere til.

- Vi bliver jo alle ældre, og der var behov for et generationsskifte, og det blev sådan set starten på det hele, siger Bent Degn, og Thorkild Ljørring Pedersen tilføjer:

- Vi blev ved med at hidse hinanden op over det her, og til sidst dannede vi en forening, for det er dét, vi plejer at gøre, når der er noget, der skal ændres, og der skal flere kræfter til.

Foreningen Økologisk Samsø blev dannet og kan i dag mønstre over 200 medlemmer.

Foreningens nyvalgte bestyrelse gik straks i gang og etablerede senere Jordbrugsfonden Samsø Økologisk, der arbejder for at omlægge eksisterende landbrug til økologi én gård ad gangen. Jordbrugsfonden samler investeringer via et aktieselskab, der opkøber de gårde, der efterfølgende bortforpagtes til økologiske landmænd.

- Fonden skaber muligheder for nye og unge økologiske landmænd, der ellers ikke ville kunne komme til at føre deres idéer ud i livet. Landmændene er således ikke ejere men forpagtere af landbrugene, og kan derfor fokusere på at skabe de bedste mulige rammer for deres landbrug, siger Thorkild Ljørring Pedersen og understreger betydningen af den folkelige opbakning til fonden og aktieselskabet:

- Det folkelige bagland har en betydelig indflydelse på, hvad der skal ske i fonden. Nogle af aktionærerne i aktieselskabet er lokale, andre er fri-

tidssamsinger, og resten kommer fra hele landet og er bare glade for, af jordbrugsfonden og aktieselskabet giver helt almindelige mennesker mulighed for at hjælpe landbruget i en anden retning.

Investering i jord

Ud af jordbrugsfonden er Samsø Økojord a/s udsprunget. Selskabet tilbyder aktier i landbrug på Samsø, som bortforpagtes til unge økologer. I første omgang har fonden investeret i frilandsgartneriet, som det hele er udsprunget af: Yduns Have, der ligger i Alstrup og råder over 14 ha. Gartneriet får nyt forpagterpar til næste januar, når to unge økologer, der i dag er elever på Kalø Økologisk Landbrugsskole, overtager driften efter endt uddannelse.

- De vil fortsætte det gode arbejde, som den sidste forpagter, Johannes Loeb, startede, og indtil de flytter ind om et års tid, drives Yduns Have af to forpagtere, forklarer Thorkild Ljørring Pedersen.

Frugtbarhed skal måles

- I modsætning til mange andre investeringer er investering i jord en ret sikker investering. Og selvom vi ikke lokker med et stort afkast, så har flere, end vi havde forventet, købt aktier i Samsø Økojord, for der er en del, der ud over at købe økologiske produkter også godt vil bidrage til, at mere jord kan dyrkes økologisk, siger Bent Degn.

Afkastet påvirkes af forpagtningsafgiften; men en del af opgaven i udviklingsprojektet er også at finde frem til, hvad en forpagtningsaftale skal indeholde, og hvordan værdien af forpagtningen beregnes.

- Vi har for eksempel skrevet ind i forpagtningsaftalen, at forpagteren ikke må forringe jordens frugtbarhed i lejeperioden. Det er der da nogen, der ryster på hovedet ad, for det kan man ikke måle i dag. Men vi ønsker at udvikle metoder, der kan måle jordfrugtbarheden, fordi det er det parameter, vi ønsker at stille krav om, når jorden forpagtes ud, siger Thorkild Ljørring Pedersen.

Nye mål

Med Yduns Have afsat er formanden og næstformanden på udkig efter nye udfordringer, og der kigges på et par gårde eller tre på øen; men visionen for fondens arbejde handler ud over produktionsledet også om forarbejdning- og afsætningsleddene i den kæde, der en dag skal ende med at gøre Samsø til Danmarks grønneste ø.

- Vi har et mejeri klar, den dag en landmand ønsker at producere økologisk mælk, og i øjeblikket er vi i fuld gang med opstarten af et nyt slagtehus på Samsø, siger Bent Degn.

De to garvede interview-ofre - Thorkild Ljørring Pedersen (tv) og Bent Degn - har rutineret taget opstilling foran den grønne gavl.